

Pɔɔri wãri d̀̀i pátiri Kirisi kɔbe bèè bo Odommu Di mpátiri tɔ t̀̀i náànti

Kuyie nkóo t̀̀nti Pɔɔri weè wãri de kó dipátiri Odommu kɔbe. De kó dipátiri d̀̀i ti náá nKuyie ndeeri m̀̀è botí oǹ̀ti, d̀̀i ti náá mbeǹ̀tìbè bemaú tùmè meyi nyembè mbe kè Kuyie nti deeri ti tá d̀̀i m̀̀nni Yesu. De m̀̀nni ndi Kuyie nhõ ti c̀̀ẽmmè kè Muyaánsààmù ti wènk̀̀nne. Kòò béi nho pátiri mieke ke tú tináánsààti ò náá nti tu beǹ̀tìbè bemaú kpeti nti. Ó í baàti òm̀̀u.

Pɔɔri yóó p̀̀nté o pátiri, kè bè nàkèmu bè dò nkénfòu m̀̀è botí be cuokè nè bè bo ndòmmè ketenkè yembè ìkè.

Di mpátiri náànti duó ke d̀̀mmè

1. Pɔɔri do dómè kékote késiéké Yesu kɔbe bèè bo Odommu 1:1-17
2. Beǹ̀tìbè bemaú tú meyi yembè mbe Kuyie mborè 1:18-3:20
3. Oǹ̀ti ò ntá Kirisi nwe kè Kuyie nhò wènk̀̀nne 4-5
4. Ti wènnénè Kirisi nwe ke ku, koò wènnénè ke yánté, deè te ke ti wenke 6-8
5. Isidayeeri be do í yiemmmè Kuyie nkpeti 9-11
6. Yesu kou kó mufòmmu nè o borime dè d̀̀mmè kéndéúk̀̀nko Kuyie nyètiri 12:1-15:13
7. Yesu kou bo mbenkùmè o dókùmè 15:14-16:27

Mudummu

¹ Mí mPɔ̃ori, Yesu kóo t̃ɔ̃ntì m̃i di w̃àri di mpátiri, Kuyie nkuù n yu ke n t̃ããté ke n d̃òò ku kó d̃it̃ɔ̃nnì kè m bo náké ku náãnsààti. ² Kù do nàké t̃i k̃p̃éi ku p̃ããnáãnt̃i náãmbè nè dim̃ònnì kè bè t̃i w̃àri. ³ T̃i náã nti Yiè nYesu k̃p̃éi nke wèè t̃uóté t̃initik̃ònt̃i kè bè ò p̃eité Dafiti kó kufuku miεε. ⁴ Kè Kuyie nhò duó mmuw̃erímú kè Muyaánsààmù duó nkòo ỹãnté ke bεnke ò tumè ku Birε. ⁵ Weè te kè Kuyie nni ndòò mesàà kè n naá nku kó d̃it̃ɔ̃nnì ke bo ỹũ̃nnì ibotí im̃ou kè ì nhò t̃ã k̃éyíé nho k̃p̃eti. ⁶ Díndi Odommu k̃obe di tú ì botí kó bèmabè kè Kuyie ndi yu.

⁷ N di d̃aummu díndi, Kuyie ndó bè, ke di t̃ããté, kè di bo nfòu kù d̃ómè. Ti cice Kuyie nnè ti Yiè nYesu Kirisi bè di p̃ã mesàà nnè diwèi.

Pɔ̃ori d̃ómè k̃ék̃ote k̃éyà Odommu k̃obe

⁸ N s̃ánti Kuyie nnè Yesu Kirisi kó diyèt̃iri di k̃p̃éi, nke yé nh ã̃ k̃ote kèè bíékè kè bè n náámmu di t̃ã m̃èè botí Kuyie. ⁹ M báámmu Kuyie ndi k̃p̃éi nsáà kè kù yé, kunku m p̃i nkùu t̃ómmú nè n yèmmè mem̃ou ke náá nku Birε kó Tináãnsààti. ¹⁰ M báámmu Kuyie nsáà, ke tú kè kù dó kù m p̃ã kuce kè n k̃atoo di cie. ¹¹ N do dó ke di ỹamu k̃é di náké Kuyie nkó yep̃arè mayè k̃p̃éi nkè d̃èe yie nkè di k̃penke Kuyie nkó kuce miεε. ¹² Ke w̃ète ke do dó tí máá k̃éyáúk̃unne t̃it̃òbè k̃ònt̃i, ke yé tim̃ou ti w̃er̃mmè ketá Kuyie.

¹³ N k̃obe n dó dí nyému n do d̃ómè k̃ék̃otoo di cie ke di náké Kirisi k̃p̃eti kè di t̃i yie, kéndò n t̃i nàkémè ibotí t̃èi kè ì t̃i yie. ¹⁴ N kó mut̃ómmú mmu n dò nkép̃i mmù bèè tú Kerekibe nè bèè í tú Kerekibe, bèè

yé yepáte nè bèè í yè yé be cuokè. ¹⁵ N dó tí tú m bo di nákéme Tináaṅsààti dínđi bèè bo Odommu.

Tináaṅsààti tú Kuyie nkó muwērímú mmu

¹⁶ Ke yé ifei í m bonème m bo nákéme Tináaṅsààti, tí tú Kuyie nkó muwērímú mmu, ke deeri bèè kó dimàà tí tá kéketénè Sifube borè nè besambo. ¹⁷ Kuyie nhṅṅ wénkúnne oniti ò tá dii mṅṅni ndi nè o yèmmè meməu. Tí wàrimu ke tú: Wèè wetí ò bo nfòu ò tá mèè kpéí.

Benitibè báa na képeri Kuyie nyìkè

¹⁸ Kuyie mmieke cóunní keṅkè benitibè caàrimè nè meyei mbè dṅṅri mè kè mè diítí timómṅṅnti. ¹⁹ Dèè dò nkénte kè benitibèe banté Kuyie ndè feímu, Kuyie mmómṅṅnku kuù dè mbè benke. ²⁰ Kuyie nkó mēdōmmè nè ku wērímú mùu bo sáà dè í dò nna kéyà. Kàa né wéntení kù dṅṅmè kutenkù dè feímu ke dò ntí na kè dè banté deè te kòo niti báa na képeri Kuyie nyìkè. ²¹ Ke yé bè kù bantémè ke yete bè bo déúkunnemè ku yètiri, kè kù sante, ke tūnne iyèntotí detetirè kpeyi nè itookperi, ke ta dibìnni mieke. ²² Kè be yèmmè dò mbè cii kè bè né yei. ²³ Bè bo mbáámmè Kuyie nkùu í deu, kè bè báa nsitenkaanì sii dōnnè benitibè nè sinəə nè tiwanwanti nè iwààke. ²⁴ Deè te kè Kuyie mbè yóu kè bè dṅṅri meyei mbè dómè, ke dṅṅri isəke kperè nè be kṅnti. ²⁵ Ke yóu Kuyie nkpeti ke tū nsiyáabìsì, bè bo mbáámmè Kuyie nkè bè báa nkù dṅṅ dè. Kuù do dò nkénsāntí sáà, kè dè mme ndò.

²⁶ Deè te kè Kuyie mbè yóu kè bè dṅṅri isəke, kè benitipòbè yóu bè bo ndəunèmmè benitidaabè ke dəunè betəbè. ²⁷ Kè benitidaabè yóu bè bo ndəunèmmè

benitipòbè ke dounè betòbè. Mèmme kè Kuyie mbè yóu kè bè yàu be dòrìmè kó tiyeti.

²⁸ Bè me nyetemè Kuyie ndèè te kè kù bè yóu kè bè tũ mmeyèmmè yeimè ke dòri bè do í dò nkéndòri dè. ²⁹ Bá bè í weti, ke dòri, ke dó idíítí, ke yóu, ke mọke mehēmmè, ke dó munitikò, ke dó yekpàrè, ke sọú mbetòbè, ke cií mbetòbè, ke dó munáantò. ³⁰ Ke náante betòbè kpéí, ke í dó Kuyie, ke sáante betòbè, ke tú sifeí yembè, sipò yembè, ke waà mmeborime pammè bè bo yímè kédòò meyei ke yetírí be yembè kpeti. ³¹ Bè í yé bè dòri dè, bè me nyí dòri bè nàké tì, bè í dó betòbè, bè í mọke betòbè kó mesémmè. ³² Bè yému ke dò nKuyie nkó ikuó mièke bèè dòri me kòò botí bè dò nkéta muháá mmieke. Bá nè memme kè bè sàké ke dòri meyei, dè í tú bè dòri meyei mmáà, bè kòmmúmu bèè mè dòri.

2

Kuyie mbeénti wennimè

¹ Fó wèè bekùnè betòbè, bè í yóó da coo, ke yé a bekùnè diì mònni betòbè a bekùnè a máà ndi. Ke yé bè dòri tì a tì dòri mè. ² Ti yému ke dò nKuyie mbo bekénè bèè dòri de kó meyei mbotí kénnaati. ³ Fó nwèè nàá mbetòbè dòri mèè yei nke mè dòri, a yèmmè dò nha bo yenténè Kuyie nkó tibeéntàà? ⁴ Yàà a sènkèri Kuyie nkó mesàà mme nè ku minnímmè nè ku niti? Kè kù í da kpetínné bàmbà nkù mímmu ke dó a ceete. ⁵ Kàa yèmmè kpenke kàa í dó kéceete a yéútí amáà ndi Kuyie nkó tiyēíti, ku beénti bo tuọke diì yiè. Kunku kùù bekù weti weti. ⁶ Kù yóó yietí bá wè o tómmú mannè tìi yeti nti, ⁷ kéduò mmufòmmu mùù bo sáà bèè wéèrì ke

dɔ̄ri mesàà, ke dó kùu bè sãnte, ⁸ képuotí bèè yete ku kpeti nè kemieke, bèè duó mbemàà meyei nke tũ nsiyáàbìsì, ⁹ ké bè fěũ, ké bè ãnné meyeñcaàrìmè, Sifube meketimè nè bèè í tú Sifube, ¹⁰ késãnte bèè dò̄ri mesàà nké bè duó ndiwèi, Sifube meketimè nè bèè í tú Sifube. ¹¹ Ke yé Kuyie nyí baàtìmè òmòu.

¹² Bèè dò̄ri meyei nke í yé Mɔ̄yiisi kó ikuó, bbè báá kú i kó mukũũ, kè bèè yé de kó ikuó ke dɔ̄ri meyei bè yóó i mbè bekénè. ¹³ A bo nyémè ikuó deè í tú a wenni, a dɔ̄ri dìi m̀nni ndi ikuó yèmmè, Kuyie nhõõ da wénk̀nnemè. ¹⁴ Bèè í tú Sifube ke í yé Mɔ̄yiisi kó ikuó bè dò̄rimu ì yèmmè, bè í yé Mɔ̄yiisi kó ikuó kè ì né bo be mieke. ¹⁵ Be dò̄rìmè benk̀umu ke dò mbè yé Kuyie nkó ikuó. Be yèmmè meè ò mbè bek̀nè dim̀nni mari, diteri ké mbè kòmmú. ¹⁶ Dèè s̀ri dè bo yènni Kuyie nyóó duó ndi yìe kè Yesu Kirisi bekénè benit̀bè be dò̄rìmè ñnkè. Tináaṅsààti n náá tì me nyè.

Sifu mómumu nyí tú wèè cãnté

¹⁷ F́ nSifu wèè p̀ti a tùmè Sifu ke yé Kuyie nkó ikuó ke sonku a yémè Kuyie. ¹⁸ A yému Kuyie ndó dè, ikuó dè nda benkemu kàa bo na kètãáté dèè wenni. ¹⁹ Kàa yèmmè dò nha tú tiyũ̀nti kóo dèrì, ke mí bèè bo dibìnni. ²⁰ Ke tú amáà tiyèinti nè ibí be kóo tenti, ke tú ikuó da duó mmeýĩtímè kàa yé timóm̀nti. ²¹ F́ nwèè tiè mbetòbè ke í tiè nhamáà, ke tú bè bá nyuuku ke né yuuku. ²² F́ nwèè tu bá ndouti d̀utinè ditòbè ke d̀uti d̀utinè betòbè, ke tú yebòkè í wenni ke wète ke yè waà nke bo kparikè. ²³ Ke déúk̀nko amáà a yémè ikuó, ke né

dɔəri ì yete dè, ke caəri Kuyie nyèti. ²⁴ Tì wàrimu ke tú: Díndi Sifube dí te kè ibotí tei sǎǎ nKuyie.

²⁵ Fǒ nSifu kàa dòori Kuyie nkuó yěmmè, mucāmmù íwenni, kàa né í dɔəri ì yěmmè mucāmmù tú detetirè nde. ²⁶ Wèè í tú Sifu ke í cǎnté kòò yie nyikuó yěmmè Kuyie nhò wùò nwèè cǎnté wènwe. ²⁷ Dèè te wèè í cǎnté kòò bo da bekénè fǒ nwèè tu Sifu ke cǎnté, ke mǎke ikuó kó dipátíri, ke í tũ nyi yě mmù. ²⁸ Kè bè da peitè kàa tu Sifu ke cǎnté dè í sannè. Sifu mómumu ntú wèè cèète wènwe. ²⁹ Dè tu Muyaánsàdmù kó mutāmmú mmu, dè í tú ikuó ìi wàri dipátíri miεε. Dε kóo Sifu í wanti benitibè bo nhò sǎntímè, ò wanti Kuyie nkuù ò sǎnte.

3

Kuyie nwetímè bá kè ti í wetí

¹ Kàa tu Sifu dè bo dɔò ba? Mucāmmù bo da dɔò ba? ² Dè né bo dɔòmu bake, ke yě Kuyie nketé kedúmmè Sifube mbe ku náaanti. ³ Ti bo yí ba? Kè Sifube mabè í yie nKuyie mbéi ntì dè dó ké dǎ Kuyie nyí dɔòmu kù béi ntàà? ⁴ Bitì! Bá kè benitibè bemou í wetí Kuyie mbáá yóu kù bo nwetímè kéndonnè ti wàrimè ke tú:

Kàa nàá, nha náaanti ntú timómmonti, kè bè da bekùnè a kpeti ínaati.

⁵ Kè nsà kè ti yé ti bo dɔò dè ke í dè dɔò, kè kù dɔò kù béi ntì, ti yí kù í wenni kù ti kpetínnè dìi mǎnnàà? (N náá mbenitibè yěmmè dòmmε mmε.) ⁶ Bitì! Bitì! Kè Kuyie nyí wetí kù bo yíme kébekénè benitibè.

⁷ Kè nsà kè n yábìsì bo nte kè Kuyie nkó timómmontii feitè kédéúkúnne ku yètìrì, ba nkpréi

bo nte kè kù m bekénè ténke? ⁸ Bèè tũ nyẽ nti ñdɔ̃ri meyei nkè mɛe pɛitɛ mɛsàà, bèè nàá mmɛmmɛ Kuyie mbo bè kpetínné kénnaati.

Òmòù í dɔ̃ri Kuyie ndómè bá omáà

⁹ Ti bo yĩ Sifube pɛɛtɛ bèè í tú Sifubaa? Bitì! Tì béimmu ke tú Sifube nè bèè í tú Sifube bè tu meyei nkó tidaatì nti. ¹⁰ Tì wàrimè ke tú: Òmòù í bo wèè wetí, bá omáà.

¹¹ Òmòù í cii,
òmòù í wanti Kuyie.

¹² Bɛmɔu bè yetému,
ke dɛténè Kuyie.

Òmòù í dɔ̃ri dèè wenni bá omáà.

¹³ Kè be náàntì dò nkufɔ̃ti kùu feí,
kè bè sòú,
tìlì yìèní be nɔ kè tì tii
ke dò mmɛwaàdòmmè.

¹⁴ Bá be nò í wenni,
kè be náàntì tii.

¹⁵ Kè bè ò ndó mɛcãã nke bo kuɔ.

¹⁶ Kè bè pɛɛtɛ kèè bíékè,
meyei nnè meyeñcaàrìmè deè ãnnè.

¹⁷ Bè í yé meom̃pùmè kó kuce.

¹⁸ Bè í dé Kuyie.

¹⁹ Ti yému ke dò nKuyie nkó ikuó náánnè bèè ì te bèmbɛ, kè dè bo yie nkè bè báá na képeri, kè benitìbè bɛmɔuu banté bè túmè beyeibe Kuyie nyìkè. ²⁰ Òmòù báá na kédòò ikuó yɛmmè kéwenke Kuyie nyìkè, ikuó ti benkú ti tumè mmɛ benitiyibe.

Kuyie nwénkùnkò mɛè botí benitìbè

²¹ Di mmònnì Kuyie nyí ti wénkùnkò nè ikuó miéke, ku pãñáàntì náànbè nè ikuó páte dè tì

béimmu. ²² Kuyie nhõõ wénkùnnε onìtì ò tá dìi m̀ǹǹǹi ndi Yesu Kirisi. Kù m̀ε d̀̀̀̀r̀i b̀̀̀̀ε k̀̀̀̀o dim̀̀̀̀àà tá b̀̀̀̀m̀̀̀b̀̀̀ε Yesu, kù í baàtì òm̀̀̀̀ò. ²³ Benìtìb̀̀̀̀ε b̀̀̀̀m̀̀̀̀òu yetému ke p̀̀̀̀àà Kuyie nk̀̀̀̀o tikpetì. ²⁴ Di mm̀̀̀̀ǹ̀̀ǹ̀i Kuyie nǹ̀̀̀ε ku k̀̀̀̀o m̀̀̀̀s̀̀̀àà nk̀̀̀̀ε kù b̀̀̀̀ε wénkùnnε f̀̀̀̀ààr̀̀̀ε k̀̀̀̀ε Yesu Kirisi b̀̀̀̀ε d̀̀̀̀εt̀̀̀é ǹ̀̀̀ε m̀̀̀̀εyεi. Dip̀̀̀̀ãnǹ̀̀i ndi f̀̀̀̀ààr̀̀̀ε. ²⁵ Kuyie ndo m̀̀̀̀m̀̀̀mu ǹ̀̀̀ε dim̀̀̀̀ǹ̀̀ǹ̀̀i, kù né m̀̀̀̀ε nd̀̀̀̀ò̀̀̀r̀̀̀im̀̀̀̀ε kù b̀̀̀̀éi nt̀̀̀̀i kù b̀̀̀̀áá yie nk̀̀̀̀éỳ̀̀óu m̀̀̀̀εyεi nyemb̀̀̀̀ε s̀̀̀̀áà ke í mb̀̀̀̀ε kpetínǹ̀̀é, d̀̀̀̀ε te k̀̀̀̀ε kù t̀̀̀̀ãt̀̀̀é ku Bire k̀̀̀̀ε b̀̀̀̀ε d̀̀̀̀ε k̀̀̀̀ò, ke d̀̀̀̀ε bo ùt̀̀̀é benìtìb̀̀̀̀ε yεi. ²⁶ Di mm̀̀̀̀ǹ̀̀ǹ̀̀i Kuyie nwénkùnk̀̀̀̀o b̀̀̀̀ε tá b̀̀̀̀m̀̀̀̀b̀̀̀̀ε Yesu ke b̀̀̀̀enkù kù túm̀̀̀̀ε tim̀̀̀̀ómm̀̀̀̀nt̀̀̀̀i yìε.

²⁷ Kuyie nwénkùnk̀̀̀̀o òmm̀̀̀̀ε botì benìtìb̀̀̀̀ε? B̀̀̀̀ε d̀̀̀̀ò m̀̀̀̀è kp̀̀̀éi nyikuó ỳ̀̀̀m̀̀̀̀àà? Ì! B̀̀̀̀ε tá m̀̀̀̀è kp̀̀̀éi nke Yesu. K̀̀̀̀ε d̀̀̀̀ε d̀̀̀̀ò mm̀̀̀̀m̀̀̀̀ε onìtì bo ỳ̀̀̀m̀̀̀̀ε k̀̀̀̀ésãnt̀̀̀ε om̀̀̀̀àà. ²⁸ Ti ỳ̀̀̀m̀̀̀̀u ke d̀̀̀̀ò nhonìtì í d̀̀̀̀òr̀̀̀i Kuyie nk̀̀̀̀o ikuó k̀̀̀̀ε kù ò wénkùnk̀̀̀̀o, ò tá dìi m̀̀̀̀ǹ̀̀ǹ̀̀i ndi Yesu. ²⁹ Ỳ̀̀̀àà Kuyie ntu Sifub̀̀̀̀ε m̀̀̀̀àà k̀̀̀̀òku nku? Ì! Kù tú ibotì im̀̀̀̀òu k̀̀̀̀òku nku. ³⁰ Kuyie mbo kum̀̀̀̀àà ndi ke wénkùnk̀̀̀̀o Sifub̀̀̀̀ε ǹ̀̀̀ε b̀̀̀̀éé í tú Sifub̀̀̀̀ε b̀̀̀̀é tá dìi m̀̀̀̀ǹ̀̀ǹ̀̀i Yesu. ³¹ Ti pà̀̀̀nk̀̀̀̀omu ikuó ti tá m̀̀̀̀è kp̀̀̀éiǹ̀̀àà? Ì, ti p̀̀̀̀ètìnke ì commu i f̀̀̀̀òtìr̀̀̀i ndi.

4

Kuyie nwénkùnnε mm̀̀̀̀ε botì Abarahammu

¹ Ti bo náké ònti ti ỳ̀̀̀àr̀̀̀i Abarahammu kp̀̀̀éi? Kuyie ndo ò d̀̀̀̀ò ba wenwe onìtì? ² K̀̀̀̀ε kù do nh̀̀̀ò wénkùnnε o t̀̀̀̀m̀̀̀̀m̀̀̀ú kp̀̀̀éi nke ò na mp̀̀̀̀òt̀̀̀imu, Kuyie mborè d̀̀̀̀ε m̀̀̀̀ε nǹ̀̀é í d̀̀̀̀ò mm̀̀̀̀m̀̀̀̀ε. ³ Ti ẁ̀̀̀àrimu ke tú: Abarahammu do tá Kuyie nku k̀̀̀̀ε d̀̀̀̀é nte k̀̀̀̀ε kù d̀̀̀̀ò ò wetì. ⁴ K̀̀̀̀òò ǹ̀̀̀tì p̀̀̀̀i mmut̀̀̀̀m̀̀̀̀ú b̀̀̀̀é òõ nh̀̀̀ò

yietìmu, de kó tiyeti í tú dipānnì, o tōmmú yeti nti.
⁵ Kuyie mborè dè í tú nè mutōmmú kpéí nke kù ò wénkùnèmè onitì, ò tá dìi mōnnì ndi Yesu kù ò wénkùnèmè.
⁶ Dè te Dafiti béimmè ke tú: Diwèi ò mbo Kuyie nwénkùnne wè bá dè í tú nè o tōmmú kpéí.

⁷ Dè ñnaati Kuyie ncíè mbè be yetímè, ke ùté be yei.

⁸ Dè nnaati Kuyie nténke í kaànnè bèè kó meyei.

⁹ De kó diwèi bo Sifube maa kpéí nkaà? Ǿ! Di bomu bèè í tú Sifube be kpéí mmúnke. Ti bo ke náá nke tú Kuyie nwénkùnne Abarahammu ò kù tá mēè kpéí nke.
¹⁰ Ǿmmōnnì ndi Kuyie ndo wénkùnèmè Abarahammu? Dè do s̄s̄ nho cāntāà kòò mu nyí cānté? Kuyie nyóó ò wénkùnne kòò mu nyí cānté.
¹¹ Ò mu ndo í cānté kéntámu Kuyie nkè kùu duó nkòò cānté kè dèe benke kù ò wénkùnèmè ò kù tá mēè kpéí. Dè te kòò tu bèè tá Kuyie mbe kóo cice.
¹² Weè wète ke tú bèè cāmmú be kóò cice, dè né í tú bèè cāmmú bemou, bèè tá bèembe Kuyie nhò do kù tá mēè botí ke mu nyí cānté.

Abarahammu yiemme Kuyie mbéi nti

¹³ Kuyie ndo ye nhAbarahammu nè o yaabí bè bo tieke kutenkù kumou, dè í tú ò do yie mmèè kpéí nku kuó, ò do tá mēè kpéí nke Kuyie.
¹⁴ Kè nsà kè bèè yie nKuyie nkuó kè bèè maa yóó tieke kutenkù, Kuyie mbè dounnè dìi nùù tū ntú detetirè nde, kè bèè kù tá kè bè kù tá detetirè.
¹⁵ Ikuó íinko Kuyie nkó kemieke nke, kè ikuó í bo a báá ò yeténè.

16 Ti tá mɛ̀̀ kɛ́í nKuyie ndɛ̀̀ te kɛ̀ kù yɛ̀ nkù bo ti pã dipãnnì fààrɛ̀, kɛ̀ dì ntú Abarahammu yaàbí imau kperi, dì í tú bè̀̀ yie nyikuó máà be kperi, dì tu nè tínti bè̀̀ tá Kuyie nhAbarahammu do kù tá mɛ̀̀ botí ti kperi ndi. 17 Tì wàrimu ke tú: N da dò̀̀ ibotí péu kóò cice. Abarahammu yĩme ke naá nyibotí kóò cice? Ò do tá mɛ̀̀ kɛ́í nke Kuyie nkù̀̀ duò nkè becíribè yãnnì, kù̀̀ dènnìnkoní dè̀̀ í bo. 18 Dè̀̀ í dò̀̀ ndì̀̀ m̀̀nnì wè̀̀ yie nkò̀̀ yie, mɛ̀̀mɛ̀̀ kò̀̀ naá nyibotí péu cice, kéndònnè̀̀ tì wàrimè̀̀ ke tú: A yaàbí bo nsũ mediè̀̀. 19 Abarahammu bie ndo bo ntù̀̀ke tekò̀̀tè̀̀ (100), kò̀̀ pokù̀̀ Saraa mú̀̀nke kóté kè̀̀pɛ̀̀tè̀̀ ò̀̀ bo peité̀̀ dè̀̀, bá nè̀̀ mɛ̀̀mɛ̀̀ kò̀̀ tákùmè̀̀ nfííkú̀̀. 20 Kò̀̀ yie nKuyie mbéi nti ke í nyĩ̀̀kù̀̀, ò̀̀ tá mɛ̀̀̀ kɛ́í nkè̀̀ dè̀̀ ò̀̀ duò̀̀ mmuwɛ̀̀rímú̀̀ kò̀̀ déú̀̀kù̀̀nne Kuyie nyètìrì. 21 Kò̀̀ nyé̀̀ weti weti ke dò̀̀ nKuyie mbéi nti kù̀̀ m̀̀ke muwɛ̀̀rímú̀̀ ke bo tì dò̀̀. 22 Nè̀̀ de kɛ́í nkè̀̀ Kuyie ndò̀̀: Ò̀̀ wetí. 23 De kó̀̀ ditannù̀̀ dì̀̀ tú Kuyie nhò̀̀ wénté̀̀ wè̀̀ wetí tì í wàri Abarahammu máà kɛ́í. 24 Tì wàrinè̀̀mu tì kɛ́í, tì̀̀ tú Kuyie nyóó tì wénté̀̀ bè̀̀ wetí tínti bè̀̀ tá tì Yiè̀̀ nYesu, kù̀̀ duò̀̀ nkè̀̀ wè̀̀ yãnté̀̀. 25 Wè̀̀ ku tì yei nkpéi nke yãnté̀̀ ke tì wénkù̀̀ko.

5

Kuyie ntaunnè̀̀mè̀̀ kumáà onì̀̀tì

1 Kuyie nhõ̀̀ tì wénkù̀̀nne tì yie ndì̀̀ m̀̀nnì ndi ku kpeti, Yesu dò̀̀ dè̀̀ tì kɛ́í ndɛ̀̀ te nè̀̀ Kuyie nkè̀̀ tì narike. 2 Ti tá mɛ̀̀̀ kɛ́í nke Yesu dè̀ te kè̀̀ Kuyie nti dò̀̀ mɛ̀̀sàà kè̀̀ tì na ke kù̀̀ t̀̀ónnè̀̀. Ke kù̀̀ wɛ̀̀nnè̀ ke fò̀̀ kè̀̀ dè̀̀ tì naati kè̀̀ tì baa Kuyie mbo tì duó̀̀mmè̀̀ ku kó̀̀

tikpeti. ³ Ti arìmu kè diwèi né ti bo ke yé meháarimè ti duòmmè mewéèrimè. ⁴ Meminnimè meè òò nte kè meháarimè ti tùðkení tí nwéèrì. Kè mewéèrimè nte kè ti pété ti baa dè. ⁵ De kó mubàrimù ti baa mù òò í nti souté ke yé Muyaánsàdmù muù ti benkú kù ti dómè.

⁶ Ti do í mọke dìi mònni muwèrimú ke bo deeté timáà, kè Kirisi ku ti yei nkpeí nkuyie ntááté dìi mònni. ⁷ We mbo yie nké kú wèè dòòri Kuyie ndómè o kpéí? Kè dè yete a sàà bo kú mesàà nyiè nkpeí nke. ⁸ Kuyie mbenkemu kù ti dómè, kè Kirisi ku ti kpéí nti tú dìi mònni benitiyeibe. ⁹ Bàmbà nho kũũ mme ntemè kè ti wenke, ba mbo nte kòò báá ti deeté n Kuyie nkó kemieke? ¹⁰ Kè Kuyie nti taunnè kumáà ku Bire kó mukũũ mmieke, ti tú dìi mònni meyei nyembè, dè bo yĩme ku Bire me nyàntémè kè kù báá ti deeté ti naá ndiì mònni ku kọbe! ¹¹ Dende kó difònkùò, kè ti wète ke mọke diwèi ke yé nè Yesu Kirisi kó mukũũ mmieke nke nè Kuyie nti taummè.

Adammu nè Yesu be kó tináànti

¹² Nè onitì omáà borè nde meyei ntannimè kutenkù kumọu, kè mukũũ mbuoté ke kọu benitibè bemọu, ke yé bè yetémè. ¹³ Ikuó do í bo dìi mònni kè meyei mbomu, ikuó né í me mbomè Kuyie nyí mbè bekùnè, ke yé bè í yémè dèè tu meyei, ¹⁴ kétúóté Adammu kó dimònni kétuàkenè Mọyiisi, kè mukũũ nkọu bèè í yete Kuyie nkpeti Adammu do yete mèè botí.

Adammu do tú dibenkèrì ndi wèè kèríní o kperi. ¹⁵ Adammu yétimè í wéínnè Kuyie nkó dipànni. Mómumu nwe onitì omáà yeté mèè kpéí nke kusũkù kómme. Nè onitì omáà Yesu Kirisi borè nde, Kuyie

nti pāmè mesàà nkè mè deυ. ¹⁶ De kó mesàà nyí wēñnè onìtì omáà yétímè, onìtì omáà yeté mēè kpéí nke benìtìbè yàtènèmè Kuyie nkè kù ti dòò mesàà nnè Yesu Kirisi kpéí. ¹⁷ Onìtì omáà yetémè kè mukũũ ntanní ke kòu benìtìbè, mēè botí nku onìtì omáà Yesu kó mesàà nkpeí nke benìtìbè pèú mufòmmu, ke bo ò wēnnénè kédì tikpàtì.

¹⁸ N wētè ke náámmu ke tú onìtì omáà yeté mēè kpéí nke benìtìbè í naatinèmè Kuyie. Mēè botí nku onìtì omáà wèè wetí o kpéí nke benìtìbè narikenèmè Kuyie, kè kù bè duó mmufòmmu. ¹⁹ Onìtì omáà yete mēè kpéí nKuyie nkpeti deè te kè benìtìbè bεmou náá mmeyei nyembè. Mēè botí nku onìtì omáà wèè yie nKuyie nkpeti ò yó ntemè kè kùu wénkùnne benìtìbè bεmou.

²⁰ Ikuó ānné ke bo fei mmeyei mme kè ti yà mè deumè. Meyei ndeu dè, Kuyie nkó mesàà nhõ ndeu kèpēēté mεmme. ²¹ Kéndonne meyei nkòumè benìtìbè, mēè botí nku Kuyie nkó mesàà nti duómmè mufòmmu Yesu weè te kè Kuyie nti wénkùnko.

6

Ti kunèmè Yesu ke yānté

¹ Kè dè dò mmεmme ti bo nsaké ke dōori meyei mme kè Kuyie nkó mesàà nnè deukaà? ² Bitì, bitì! Ti yèmu meyei mmieke, ti ténke báá na ké mmè dōōri. ³ Di í yé ke dò nkè bè ti ānné dìl mōnnì bàtémμù ti wēnnénè Yesu Kirisi nwe ke kúá? ⁴ Bè ti kùnne dìl mōnnì mēniε ndè dōnnè bè ti kūnnénè Kirisi nwe, kéndò Kuyie nkó muwērímú diēmù duómmè

kòò yǎánté kù múnke bo nte kè tí nfòu mufòmму pàmmù.

⁵ Kè ti ò wēnnénè ke ku ti bo ò wēnnénè kényǎnté.

⁶ Ti yēmu ke dò nti fòmму mukótímù, bè mù wēnnénè Kirisi ke baaké kudapāātí, kè meyèmmè mèè do ti yūš mmeyei mbíékè kè mè ténke í mǎke muwērímu, ti ténke í tú meyeyi nkó tidaatì. ⁷ Ke yé wèè ku ò ténke í bomè meyeyi mmieke. ⁸ Ti nyé ke dò nkè ti wēnnénè Yesu ke ku ti bo ò wēnnénè o fòmму pàmmù. ⁹ Ti yēmu ke dò nKirisi ku ke yǎánté, ò ténke í yóó kú. Mukūū ténke báá na kòò kù. ¹⁰ Ò ku ke na meyeyi nkuce memáà ndi sáà, ke yǎánté ke fòu ke bo Kuyie mborè. ¹¹ Wénténè dimáà meyeyi mbíéké kéndò ndi ku, ke nfòu Kuyie nkó mufòmму Yesu Kirisi borè.

¹² Báá yiennè kè meyeyi ní nte di kǎntì, kè di yèmmè ndi yūš nkè di dǎori meyeyi. ¹³ Di báá yie nkè di tǔòtii naá mmeyeyi nkó titǎnnenti. Duónnè dimáà kéndò mbenitibè bèè ku ke yǎánté, kéndò ntitǎnnenti Kuyie nkó mutǎmmú kpeti. ¹⁴ Meyeyi nténke í di te, di ténke í dò nkéndé ikuó, di bo Kuyie nkó mesàà mmieke nke.

Ti yèmmè meyeyi mmieke

¹⁵ Kè ikuó ténke í ti te tí ndǎori meyeyi mme ti bo mèè kpéi Kuyie nkó mesàà mmiekaà? Bitì!

¹⁶ Di í yé ke dò nkàa duó nhamáà òmǎu, ke yíe nhò yèmmù, a naá nho daakù nkuàà? Kàa dǎori meyeyi nha yóó kúmu, kàa me nyie nKuyie nkpeti kù da wénkùnnè. ¹⁷ Ti sǎntí Kuyie ndi do tǔmè meyeyi nkó tidaatì, di mmònnì kényie nnè di yèmmè memǎu itié mbè ti nàké ì. ¹⁸ Di mmònnì di yèmu

meyei nkó tidaatì mmieke, ke naá mmewetímmè kó tidaatì. ¹⁹ N yóó béi nkédonnè di yé tì nti, ke yé di mu nyí kpenkemè. Kéndò ndi do duómme dimáà mufòmmu yeimu kénáá mmu kó tidaatì, di mmònnì duónnè dimáà kéndò mmewetímmè kó tidaatì kè di fòmmu ndò mpáíí.

²⁰ Di do tú dìi mònnì meyei kó tidaatì, di do í wetí di do dɔ̀rri di dómè mme. ²¹ Di do dɔ̀rri dìi mònnì meyei nyífèi mè ndi bonnèmè di mmònnì kéréú òmmu c̀ntimu? Di kó muc̀ntimu do tú mukũũ mmu. ²² Di mmònnì di yèmu meyei nkó tidaatì mieke ke naá nKuyie nkó tidaatì kè kù di wénkùnne kè di pètè mufòmmu mùù bo sáà. ²³ Ke yé meyei nkó tiyeti túmè mukũũ mmu, kè Kuyie nkó dipānnì tú mufòmmu mùù bo sáà ti taunnè ti Yiè nYesu Kirisi nwe ke mù pètè.

7

Ikuó ténke í ti te

¹ N kɔ̀be n di náánnè ke dò mbenitìbè mbe bèè yé ikuó, ikuó ò nte onitì ò kpaá fòù dìi mònnì ndi.

² Ntenè medonnimè mamè, kòo nitipòkù ye nho dɔ̀ù ikuó ò taunnèmu o dɔ̀ù, kòo dɔ̀ù me nku ì t̀tèmu. ³ Kòò yenke otɔ̀ù kòo dɔ̀ù kpaá fòù ò tu wèè dɔ̀uti dɔ̀utinè wènwe benitidaabè. Kòo dɔ̀ù me nku ò feitèmu, de mònnì kòò yenke otɔ̀ù ò í tú wèè dɔ̀uti dɔ̀utinè benitidaabè. ⁴ Kéndò ndi wènnénèmè Kirisi ke ku, ikuó ténke í di te, di mmònnì wèè ku ke yānté weè di te, kè di dɔ̀rri mè bo nwenni Kuyie mborè.

⁵ Ti do fòù dìi mònnì ti mómmɔ̀mbe ti dó mèè botí kè ikuó ì ti te, kè ti dɔ̀rri meyei, nkè de kó tiyeti tú mukũũ. ⁶ Di mmònnì, ti yèmu ikuó kó tidaatì mieke, ke yé Yesu kũũ nti dènnèmè ikuó kó tidaatì mieke,

kè Muyaànsààmù ti duó mmeborime pàmmè, kè ti bo na kẹ́pí Kuyie ntǎmmú kẹ́yóu ikuó kó meborime kótímè.

Ikuó wennimè

⁷ Ti bo yí ikuó tú meyimmaà? Bitì! Ikuó ì né te kè n yíété meyi, n na bá nyé ke dò nha bo nyáámmè otàù kperè dè í wenni, kè ikuó do í n nàké ke tú: A bá nyáá nhotàù kperè. ⁸ Meyi ndíinnè ikuó nyi ke í m miéke otàù kperè kó muyáàmmù, kè ikuó í bo dè, meyi ǎ í nfeí. ⁹ Ikuó do í bo diì mǎnni kè dèmarè í n kǎnnè, ì buotému kè n yíété meyi kè mè n kù. ¹⁰ Memme ikuó ì na nni nkòtenè mufòmmu bíékè, kè ì né n kòtenè mukūũ mbíékè. ¹¹ Kè meyi nni ndíinnè ikuó ke n ninte ke n kù.

¹² Ikuó dò mpáíí nwe kè ku tannùù dò mpáíí.

¹³ Desààrè deè n kuàà? Bitì! Meyi mmeè tùóté dèè wenni ke n kuàà, kè dè bo yie nkè meyi nfeité mè deu ke mamè.

Nyí dǎari n dómè

¹⁴ Ti yému ke dò nyikuó tú Kuyie nkpeyi, kè mí ntú onìti meyi nkó kudaakù. ¹⁵ N yí yé n dǎari dè, n yí dǎari mesàà n do dó kédàà mè, meyi n yí dómè n né me ndǎari. ¹⁶ Kè n dǎari n yí dómè n tū nyiemmu ke dò nyikuó wenni. ¹⁷ Míí í dǎari n dómè, meyi m̀è bo m miéke meè n tèmmù kè m mè dǎari. ¹⁸ N yému ke dò n tú onìti kè mesàà nyí bo m miéke, nh ǎ ndómu kédàà mesàà nkémónté muwérímú. ¹⁹ N yí dǎari mesàà n dó kédàà mè, n né dǎari meyi mme n yí dó mè. ²⁰ Kè n dǎari meyi n yí dó mè, dè í tú mí mè dǎari, meyi mmeè bo m miéke meè n tèmmù.

²¹ Nte ì kuó bo m miéke: Nh ǎ ndó kédàà mesàà kénsó n dǎà meyi mme. ²² Nè n yèmmè miéke

n dómu Kuyie nkó ikuó. ²³ M bantému ke dò mmeýèmmè mèdémè meè m màùnè: Mesàà nkōme nè meýei nkōme. Kè meýei nkōme n na kè n wète ke naá mmeýei nkó kudaakù. ²⁴ Mí nhosénnìwè! We mbo n denne mukũũ kó difò̀tìrì dii mmieke? ²⁵ Òmou bomu wèè tu Kirisi. Kuyie nnè mutōmmú! De kó meýèmmè mèdémè baa bomu m mieke ke mie ñdó Kuyie nkó ikuó yèmmè, kè metēmè dó n dḗ meýei.

8

Muyaánsààmù kó mufòmmu

¹ Di mmònnì Kuyie nténke í yóó kpetínné bèè wéínnè Yesu Kirisi. ² Ke yé Muyaánsààmù kó ikuó ìì duò mmufòmmu bèè tàunnè Yesu Kirisi ìì n dènnemè meýei nkó ikuó mieke ìì kòù. ³ Ikuó do í na ke ti duó mmufòmmu, ke yé onìtì í mākemè muwērímú ke bo dḗ ì yèmmè, deè te kè Kuyie ntōnní ku Biré kè dè tùóté tinitikòntì, ke bo ti deeté ke ku kudapāātí ìnkè ke na meýei. ⁴ Yesu ku ke dḗ ikuó yèmmè mme, di mmònnì ti bo na ké ì tūnne ke yé Kuyie nti duómmè Muyaánsààmù. ⁵ Wèè tũ nho mómmuò nkó meýèmmè ò dḗrri tikòntì kperé nde, kè wèè yie mMuyaánsààmù kpeti kòò dḗrri mù dó dè. ⁶ Kàa tũ nha mómmuò nkó meýèmmè dè da kòrinè mukũũ mborè nde, kàa yie mMuyaánsààmù kpeti a pété mufòmmu nè diwèì. ⁷ Bèè tũ mbe mómmḗmbe kó meýèmmè bè tú Kuyie nkprantídèntòbè mbe, ke yé onìtì kó meýèmmè í tūmmè Kuyie nkó ikuó, mè keté ke báá na ké ì tūnne. ⁸ Bèè dḗrri be yèmmè dómè Kuyie mbáá bè pénsìrì.

9 Díndi ténke í tũ ndi kònti kó meyèmmè, di tũ mMuyaánsààmù kpèti nti mùù bo di mièke. Kòd m̀òù í m̀òke Muyaánsààmù Kirisi duò mmù ò í tú Kirisi kou.

Mufòmmu pàmmù

10 Bá di kònti me ntúmè tìi yóó kú diyie mari, kè Kirisi bo di mièke Kuyie ndi wénkùmmu, kè Muyaánsààmù di duò mufòmmu pàmmù mùù bo sáà. 11 Kè Muyaánsààmù mùù te kè Yesu yànté kè mù bo di mièke, mummu mùù te kè Kirisi yànté mù bo duò nkè di kònti foute.

12 N k̀òbe kè dè d̀ò mmemme di ténke í d̀ò nkéndòori di kònti d̀ó dè. 13 Kè di d̀òori di yèmmè d̀ómè di wèrè bo kú, kè di me nyóu ke Muyaánsààmù kùò di mómmbòmbè kó meyèmmè, di bo nfòù sáà. 14 Muyaánsààmù ni bèè kó dimàà bèè tu Kuyie mbí. 15 Kuyie nti duò mmùù Yaá nyí ti d̀òori tidaati, ke ti àà kufòwaá, mmù ti d̀òori Kuyie mbí nyí, ke te kè ti kù yu ke tú ti cice. 16 Muyaánsààmù mmùù ti náá nti yèmmè mièke ti tùmè Kuyie mbí. 17 Kè ti tú Kuyie mbí ke wènnénè Kirisi ke fèùté ti bo tieke Kuyie mmòke dè, kéwènnénè Kirisi kèdi tikpàti.

Kuyie ndómè ti kù wènnénè kèmbò ku kpèti mièke

18 N yému ke d̀ò nKuyie nti baanè tìi kpàti deumu ke pèsté ti me nfèùrì mèè fèùtímè. 19 Kuyie ndòò dè kó dimàà bàamu Kuyie mbo dè benkemè ku bí kó tikpàti. 20 Kuyie ndòò dè ta mèè fèùtímè detetirè kòme dè í tú deè mè d̀ó Kuyie nkuù yè ndè mme d̀ò. 21 Kuyie ndòò dè bàamu bè bo dè deeténèmè mefèùtímè kè dèe yè me kó tidaati kéwènnénè Kuyie

nkó ibí meom̀p̀umè. ²² Ti yému ke do nnè dimònnìní Kuyie ndòò dè demou yo mmesém̀mè, ke f̀éũrì oni-tipòkù ò mpéi ke f̀éũrì mèè botí. ²³ Dè í tú Kuyie ndòò dè deè máà f̀éũrì, tínti bèè niité ke mòòte Kuyie mpānnì Muyaánsààm̀m̀, ti múnke f̀éũrìmu ke baa Kuyie mbo deeté dìi yìè ti k̀òntì páíí, ke ti túóté kédòò ku bí. ²⁴ Yíe nti cootému kè ti cootímè mómmom̀me né kpaaní kè ti mè bàà. Kàa yà demarè a ténke òò í ndè bàà. ²⁵ Kè ti baa ti í wúó ndè, ti òò ndè bàà nè mewéérimè mme.

²⁶ Ti í m̀oke muwérimú, deè te kè Muyaánsààm̀m̀u ti teénnè, ke yé ti í yémè ti bo nkù bàá mmèè botí, kè mù kù bàá nke sáútí ti do í yóó na kédòò mè. ²⁷ Kuyie nkùu yé ti yèmmè, kù yému Muyaánsààm̀m̀ dó tì, ke yé Muyaánsààm̀m̀ tũmmè Kuyie ndómè mme ke kù bàá nku k̀obe kpéí.

²⁸ Ti yému ke dò nKuyie ndòòri dè demou kù dè dòòri bèè kù dó be kó mesàà nkpéi nke, bembè kù yu bè ke tũ nkù do tãáté tì be kpéí. ²⁹ Kuyie ntãáté bè nè dimònnì kù bè tãáté ke dó bè ndònnè ku Bire nde, kè dè ntú be kòò Po. ³⁰ Kuyie ntãáté bè nè dimònnì ku be nyu, kù yu bè kù be nwénk̀unne kù wénk̀unne bè kù be nduó nku kpetì.

Ba mbo na ke ti yatenè Kirisi

³¹ Ti bo yí ba náke? Kè Kuyie nti kómmú we mbo nti níí? ³² Kunku í ti yetenè ku Bire mómmònde ke duó nkè bè dè kùò, dè bo yíme kè kù bàá ti duó nde sònnè? ³³ We mbo sei nKuyie ntãáté bè? De yìè nyí bo! Kuyie nkuu bè wénk̀unne. ³⁴ Ke yé Yesu Kirisi kumè ti kpéi nke ke yánté ke bo Kuyie

mbakù yoú ke báá nti kpeí. ³⁵ Ba mbo ti yatenè Kirisi? Meháarimàà? Meyeñcaarimàà? Meféúítimàà? Dikònnàà? Tidawantàà? Kufōwaaanáà? Yáà mukũũ? ³⁶ Tì wàrimu ke tú:

Fóò kpeí nke

bè ti dónèmè mukũũ
ke ti dōori ke dò ntipièti
tì bo mukòu kpeí.

³⁷ Demou memme wèè ti dó weè te kè ti tú bèè na ke mènke na. ³⁸ N yému weti weti ke do ndèmarè báá na ké ti yatenè Kuyie nti dōke mètè dókùmè nè Yesu borè! Bá mukũũ, bá mufòmму, bá Kuyie ntōrè, bá yebokè kó meyei, bá meháarimè di mmònni kōme, yoo mètè kraani. ³⁹ Bá keñkè kó bekperibè, bá ketenkè kōbe. Dèmarè báá na ke ti yatenè Kuyie nkùu ti dó ke ti duōnni Yesu Kirisi wèè tu ti Yiè.

9

Kuyie nkó mesémmè

¹ N tú Kirisi kou nwe kè Muyaánsààmù bo m miéke ke n ni kè n nàà ntimóm̄m̄nti n yí sou. ² N yèmmè mèè càari mediè nkè dè nyóu sáà. ³ N na ndómu Kuyie nni ncōō kè n yatenè Kirisi kè nsà kè dè bo yie nkè m botí kōbe Isidayeeriibe cooté. ⁴ Bè tu Isidayeeri yaàbí nyi, kè kù bè dōò ku bí, ke bè benke kù deu mèè botí, ke bè taunnè kumáà. Ke bè duó nyikuó, ke bè benke ku kpeti, ke bè benke bè yóó nkù báámmè ke bè dōúnnè yenò. ⁵ Bèè tu ti yaàribè bèè yètè fei be kó iyaàbí nyi, kè Yesu boñni be kó kubotí miéke wèè baké denennè demou. Kuyie nyètiri ñdeu sáà. Kè dè mme ndò.

⁶ Dè í tú n yé nKuyie nyí dōò kù do bè dōúnnè dii nùu, n dó ke yí Isidayeeriibe bemou bèè í tú

tè maá ke dò: Dè dòmme kàa m maá mie mbotáà?
²¹ Oyaamari bo na ke túóté tiyaatì timáà ke maá tekũmbotè sààtè, kémaá kunésĩmbuuku.

²² Ti kperε me ndò, Kuyie mmieke do peikemu kè kù ndó kébenke kù kpeñnìmè, ké né mɔɔte meminnímè bá kù í nkùò bèè do dò nkùu bè kùò.
²³ Kè ndó ké ti benke kù kpeñnìmè mediè, nke ti kuó mmesémmè tínti kù tãáté bè nè dimònnì kè ti bo di ku kpàtì. ²⁴ Tii tú Kuyie ntãáté bè ke ti kuó mmesémmè, Sifube nè bèè í tú Sifube be mieke. ²⁵ Tì wàrimu Osee kó dipátìri mieke ke tú:

Bèè do í tú n kɔbe
 m bo bè dòò n kɔbe,

n do í dó bè m bo bè ðake.

²⁶ Díndi bè do í tú bè Kuyie nkɔbe

bè bo di yú Kuyie nkɔbe.

²⁷ Kè Esaii béi nyIsidayεeribe kpéi nke dò: Bá kè Isidayεeribe do sũ ke mannè dàméèrì kó mubirímú, be mieke bèè bo nsúó mbèè yóó cooté.

²⁸ Kè yé ti Yiè nKuyie nyóó dɔòmèmu kù béi nti páíí ké tì dòò mεcãã.

²⁹ Esaii do yíé kébéimmu ke dò:

Kè Ti Yiè nKuyie Mpakεdaa

do í coo nti kó bèmabè,

nè yíe nti kperε do dèèmu

ke naánè Sodɔmmu εì kɔbe kperε,

ke sãáténè Komɔ εì kɔbe kperε.

Kuyie nwénkũnkòmè bèè tá Yesu

³⁰ Tì bo yí ba náke? Bèè í tú Sifube ke do í wanti Kuyie nku bè nwénkũnne, di mmònnì kù bè wénkũnne mu bè tá mmèè kpéi nYesu. ³¹ Kè Isidayεeribe bie bèè do wanti Kuyie mbè wénkũnne

nè ikuó miεκε κε με nyí na κε dòò ì yē mmù. ³² Κε yé bè í dómè Kuyie mbè wénkùnne bè tá mèè kpéí, κε dó kùu bè wénkùnne nè be dḡòrìmè miεκε. Μεn̄me κè bè bètè dibététári. ³³ Tì wàri dīi kpéí nκε tú:

Ntenè n dḡummè dibététári
Siyḡḡ ìnkè dipèri dii buḡ,
κè wèè di tá ò báá di ifei.

10

¹ N κḡβε, n dó tì nè n yèmmè memḡu κε báá nKuyie nti kpéí tii tú Kuyie ndεεtè Sifube. ² N yému κε dò mβε kḡnti yau Kuyie nkpéí κè meyíétimè né bè dḡnté. ³ Bè í banté Kuyie nwénkùnko mèè botí benitibè κε wanti kéwenκε nè bemáá κε í tūnne kuce Kuyie nwénkùnko kù nè benitibè. ⁴ Mḡmmuḡ nè Kirisi kḡtenimè ikuó ténκε í ti wénkùnko di mmḡnni Kuyie nwénkùnko bèè tá bèmβε Kirisi.

Yesu weè máà dεeri

⁵ Mḡyiisi do wàri κè dè ntukúnè Kuyie mbo wénkùnnemè onitì nè ikuó miεκε κε dò: Wèè bo tūnne ikuó yèmmè, ì bo nte kḡò nfòu. ⁶ Né nte ò nàké tì κè dè ntukúnè a bo ntámè κè Kuyie nda wénkùnne: Ò do tú: We mbo δεκε κεĩnkè? Κε yé nkécũñní Kirisi nwe. ⁷ Ò do tú: We mbo ta kudḡnkù? Κε yé nkéyínni Kirisi nwe becíribè cuokè. ⁸ Ò né wàri κε yé mba? Tii tú: Tináañtì í da dètirinè, tì bo a nùu ndi κε ā a yèmmè miεκε. Δε kó tináañtì tú a bo ntámè mme, tiñti ti náantemè. ⁹ Kàa béinnè a nùu κε yī Kirisi tú a Yiè κε tá nè a yèmmè miεκε κε dò nKuyie nduḡ nkòò yáñté, a bo cootému. ¹⁰ Κε yé onitì ḡ ntámè nè o yèmmè mme κè Kuyie nhò wénkùnne

kòo béi nnè o nùù ke pété medeetímè. ¹¹ Ke yé tì wàrimè ke tú: Wèè ò tá ò báá di ifei. ¹² Sifu nè wèè í tú Sifu dè tũ nyí cáá, be Yiè nhomáà ndi, kòo nùùtè yàa mbèè kó dimàà ò kuònnè be kpéí. ¹³ Ti wàrimu nke tú: Bèè bo kuónnè ti Yiè mbè bo cooté.

¹⁴ Bè bo yĩme kòò kuónnè ke í ò tá? Bè bo yĩme ké nhò tá kòò m̀òu í bè nàké o kpéí? Bè bo yĩme kékeè o kpéí kòò m̀òu í bè nàké. ¹⁵ Bè bo yĩme kénáké o kpéí kè bè í bè t̄? Kéndonè tì wàrimè ke tú: Diwèl ã mbo bèè náante Tináaṅsààtì bè t̀àkení dìi m̀ònnì. ¹⁶ Bè m̀òu ò m̀òu me nyí yie nde kó Tináaṅsààtì, Esaii do béimmu ke d̀: N Yiè nKuyie, we nyie nha náaṅtì ti náá nti? ¹⁷ Oǹtì ã keè tináaṅtì nti kéná, de kó tináaṅtì tú Kirisi kpeti nti.

¹⁸ M bo beke ke d̀: Sifube sàà í kèèmu de kó tináaṅt̀à? Bè tì kèèmu ke yé tì wàrimu ke tú:

Be náaṅtì pitému kutenk̀ù kum̀òu,

kè bè tì kèè itemm̀ànkè im̀òu.

¹⁹ M bo beke ke d̀: Isidayeeriibe sàà í bantému de kó tináaṅt̀à? Kuyie ndié nke duó nkè M̀òyiisi béimmu ke tú:

M bo túóté bèè í tú Sifube,

di yèmmè d̀ò mbèè í ciì,

kè dè nte kè dè dí yonke,

kè di mièke pèike.

²⁰ Kuyie nyí ke nàkému Esaii kòò tì wàri ke tú:

Bèè do í n wanti bè n yàm̀u,

m benkem̀u m máà bèè do í dake n kpéí.

²¹ Kuyie mbéimmu Isidayeeriibe kpéí ke tú: N yuo n ǹòu nsi yewe yem̀òu itookperí yembè bèè yete n kpeti be bíkè.

11

Kuyie nyí yete Isidayeeri

¹ M bo yí Kuyie nyí dómu Isidayeeri bàà? Bìtì, ke yé n tùmè Isidayeeri nwe, Abarahamu yaàbire, Bensamé kó kuwu nkou. ² Kuyie nyí yete ku kó benitibè kù tãáté bè nè dimònnì, yáà di í yé Edii do kuònnè Kuyie ke bèi ntì Isidayeeri bè kpéi nke dò: ³ N Yìè, mbè kùò a pããnaantì náam bè bemou ke pùò nha wũòtòrè, kè mii kpaá m máà kè bè dó ké n kuò. ⁴ Kuyie ndo ò ténné ònti? Kù do ò ténné ke dò: N sònnemu benitibè sikòupísìyiekè (7000) bèè í ninkú dibòò Baari ìkè. ⁵ Mèè botí nku, bèmabè kpaámè yíe nKuyie ntãáté bè nè ku kó mesàà nkpeí. ⁶ Kù bè tãáté nè ku kó mesàà nkpeí nke, dè í tú be dòòrìmè kpéi kè mèè dake dè ténke í tú ku kó mesàà.

⁷ Ti bo yí ba náke! Isidayeeri bè í pèté bè do wanti dèà? Kuyie ntãáté bè bèè máà dè pèté, kè besòmbè to kpenke. ⁸ Tì wàrimu ke tú: Nè yíennì Kuyie nkuù bè tanné tikòncééti mièke, ke bè yèikùnnè ke kpénkùnnè be to. ⁹ Kè Dafiti múnkèe bèi nke dò:

Yebaa mbè ãà yèè naá mbe kpéi timátì nè ticùòtì

ké bè tùòtì

kè dè ntú be yei nkó tiyeti.

¹⁰ Bèè naá ntiyũòntì

ke ténke bá nwúó mbá sám̀pó.

Pũtinné be kè bè mpũtí sáà.

¹¹ M békúmu nke tú: Sifube bèté ke do sáà nweà? Bìtì! Be kóo kédò kpéi nte kè Kuyie ndeeté ibotí tei kè dè bo bè yonke. ¹² Kè Sifube yete mèè kpéi nte kè kútenkù kumou pèté mesàà, kè bè pàà mèè sàà nnaá

nyibotí teì kōme, dè né bo ndòmmè bè bo ceete diì yìe kēwētēnì Kuyie mborè?

Dikpàà kó itebake naámmè kupaku kpēyi

¹³ N náánnè dímbē bèè í tú Sifubē. Kuyie nni ntāāté kè m bo náké dímbē ku náaṅtì, kè dè n naatinè de kó mutōmmú. ¹⁴ Kè n yèmmè dò ndè bo yonke m botí kōbē Sifubē kè bèmabèe tūnne Kirisi. ¹⁵ Kè Kuyie ndo bè yóu kétaunnè kumàà ibotí teì, dè né bo ndòmmē bè bo wēte ké kù tṅunnè diì mōnnì. De mōnnì dè bo ndò bè do ku ke yānté.

¹⁶ Kè Kuyie nte dicawēītiri kètiri, kù temu dicabuu dimṅu. Kè kù te mutie kūnnì kù temu mutie mumṅu. ¹⁷ Sifubē dōnnè mutie bè buotí mūmmu kupaku, kè bèè í tú Sifubē kè bè dōnnè dikpàà kōmu, kè bè kōūnì mu bake ke tuuténè kupaku kōmu, kè ì pèú mu kó mekūmmè. ¹⁸ A né bá mpṅtì kàa yèmmè dò nha pēēté bè kōū ìì bake, dikūnnì diì da tṅ, fṅṅ ì di tṅ.

¹⁹ Kè dè yèmmè a bo yī: Bè kōū ibake ke ùtóo ke bo tuuté mínwe. ²⁰ Mómumuṅ nwe bè ì kōūmè ì í tá mēè kpéí, ke da tuuté a tá mēè kpéí, a né bá mpṅtì, dṅṅ meyoṅmmè kéndé. ²¹ Kè Kuyie nyí yóu kù bo kōūmè mutie mómumuṅ kó itebake, kù báá da yóu. ²² A nyé ke dò nKuyie nyóumu ke wēte ke sà. Kù yóumu bèè kù yete be kpéí, ke sà a kpéí kénsà kàa í yè ku kó mesàà mmiēke, kè mēè dṅke kù bo da kōū itebake teì kōme. ²³ Kè Sifubē yóu be tookperí Kuyie mbo wēte ké bè tuuté be kūnnì, ke yé kù mṅkemè muwērímú ke bo mē dṅṅ. ²⁴ A nyé ke dò nha tú kutebaku dikpàà kōku nku ke Kuyie nda kōūnì ke tuuténè bè buotí mùù tie kupaku, dè tū ténke bá nkù yóunnè kù bo tuutémmè itebake mómumuṅyi ì kūnnì.

Kuyie mbo deeté Sifube

²⁵ N kòbe n dó ke di náké disòrì kpeti matì nti kè di bá mpòtì, Isidayeεriβε to í yó nhā ke kpeñnì sáà, yè yó nkpeñnì ke kémùnè Kuyie mbo deeté mèmme kù tãáté bè beməu ibotí tɛi miεke. ²⁶ Mèè botí nku Kuyie nyóó deeté mè Isidayeεriβε kéndònnè tì wàrimè ke tú:

Odeetiwè bo yènní Siyōō

kéūté Sakəbu yaàbí yei mmeməu.

²⁷ Dèè yó ntú mí nnè be ti kó metaummè, m bo bè ũté dìi m̀nnì be yei.

²⁸ Sifube yete Tináaṅsàtì nti ke naá nKuyie nkprantídèntəbè. Dèè tú ti kó mucóntimu Kuyie mbè dómú kù tãáté mèè kpéi mbe yembè. ²⁹ Ke yé Kuyie nhōō í mpā kéfietε kù me nhō í nyete kù yu wè. ³⁰ Di do tú bèè yete bèmbe Kuyie nkpeti. Di m̀nnì kè kù di kuó mmesémme Sifube yete mèè kpéi ku kpeti. ³¹ Sifube yetemè Kuyie nkè kù di kuó mmesémme kù múнке yóó me mbè kuó mmesémme. ³² Kuyie nyóumu kè benitibè beməu yete ku kpeti, kè dè bo yie nkè kùu bè kuó mesémme.

Kuyie nsàà ndεumu

³³ Kuyie nsàà ndεumu, kè ku cii ndeu kè kù yé deməu. We mbo na kénáké kù tãáté tì nè kù dó kédòò tì. ³⁴ Kéndònnè tì wàrimè ke tú:

We nyé ti Yiè nyèmmè dòmmè?

We nkù duò nyitié?

³⁵ We nkù pā diyie marì dèmarè

ke baα de kó tiyeti?

³⁶ Kuù d̀̀ deməu, ke dè te, bá dè nè de kó mutōmmú. Kuyie nyètìrì nídeu sáà. Kè dè mme ndò.

12

Tínti Kuyie ndeeté bè ti bo mpĩ mmèè botí ku tōmmú

¹ N kɔbe Kuyie ndi dōdumu mesàà, deè te kè n di tiè nkè tú dí kù duó ndi kònti nè di fòmumu kè dè ndò ndipānni sààrì dī kù wenni dī dò páíí. Deè yó ntú mubáammu di dò nké nkù báá mmù. ² Bá ncóunè kuntenkù kuù nkó medòòrimè. Yóunè kè Kuyie nceete di yèmmè páíí, memme di bo namè kébanté kù dó dè deè wenni páíí.

³ Nè Kuyie nni ndòò mèè sàà nkpréí nkè n naá ku kó ditōnni, n dó ke di náké ke tú di yèmmè bá ndò ndi deu ke pēēté di dommè. Kékūnne dimáà kényie nKuyie ndi duó nyèè fōtè. ⁴ Wénténè onitì mòke mèè botí itùòti péu kè i tōmmú cáá ncáá. ⁵ Tínti Kirisi kɔbe ti kperε me ndò, kè ti sū koò tàunè, ti wē tikònti timáà ndi, ke teé ntitòbè. ⁶ Bá wè kòo pānni cáá nKuyie nhò pā kè dè māmè, kè Kuyie nyē nwèè duó nwè ku náañti, wè nti nàá nti tákùmè dōmmè. ⁷ Kè Kuyie nyē nwèè nteé mbetòbè, wè mbè teé, kè kù yē nwèè ntiè mbetòbè, wè mbè tiè. ⁸ Kè kù yē nwèè nyáúkunko betòbè kònti wè nti yáúkunko, kè kù duó nkàa mòke a kperε a mpāā nnè meyèmmè mēmáà, kè kù yē nwèè nni betòbè wè nni kè dè wenni, kè kù yē nwèè ñteé mbecīribè, wè mbè teé nnè diwèi.

Ti bo ndómè titòbè

⁹ Ndónè ditòbè nè timómmonti ke níí mmeyei ke taunnè dimáà mesàà nteii. ¹⁰ Ndónè ditòbè díndi Kirisi kɔbe, kéndé ditòbè. ¹¹ Di bá ntú betōnnédíébè, di kònti ñyau kè di mpĩ nti Yiè ntōmmú kè Muyaánsààmù ndi teénnè. ¹² Dè ndi

naati di baa dè kpéí, kè di fěũrì di mmi ke báá nKuyie nsáà. ¹³ Nteénne di kabe Kirisi kabe demarè bè dónnì di m̀nnì, kéncoú bepòbè nè diwèi.

¹⁴ Kè bè di fěũnko di mbékú Kuyie nkó mesàà mbe kpéí, di mbékú Kuyie nkó mesàà bèè di fěũnko be kpéí, di bá mbè buò nkusĩnkù. ¹⁵ Di ní ñwěñnè diwèi bo bè ke yānku ke nwěñnè bèè kuò, nke kuò. ¹⁶ Nyonè titabè tú mù, di bá nhā sifeé, nkékunkonè dimàà, di yèmmè bá ndò di yé demou.

¹⁷ Di bá nfaku meyei bèè mè ndi d̄ori. Nd̄orinè dèè wenni kè benitibè bemou wúó. ¹⁸ N d̄orinè di bo namè kénnaatinè benitibè bemou. ¹⁹ Di bá nwanti képeite di mómmambe, yóunè kè Kuyie nkpa ndi kpéí, nke yé ti wàrimè ke tú: Mí nKuyie, m̄i yóó kpà ndi kpéí. ²⁰ Kè dikònnì bo a kprantídèntòu, duó nwe kòo di, kè sinéyě ò bo, duó nwe kòo yā. Kàa d̀ò mèmmè dè dò nha còu yehāākũ nyè o yuu ìnkè. ²¹ A báá yie nkè meyei nda na, ñd̄ori mesàà nkè mèè nte kàa na meyei.

13

Ndénè bèè baké

¹ Benitibè bemou dò nkényíemmu bèè baké be kpèti ke yé Kuyie nkuù bè kànnemè. Bèè kó dimàà baké Kuyie nkuù bè baá. ² Dèè kpéí nte kè bèè yete bèè baké be kpèti, bè yete Kuyie nkpeti nti, kè bèè me nti yete tibeénti tiì doti be ya ìnkè. ³ Bèè d̀òri mesàà, mbè í dò nkéndé bèè baké, bèè d̀òri meyei mbèè dò nké mbè dé. Kàa í d́ó ké mbè dé, d̀ò mesàà nkè bè da s̄ante. ⁴ Bè p̄i nKuyie ntōmmú mmu ke bo da teennè kàa d̀ò mesàà. Kàa d̀òri meyei ndé be, ke yé Kuyie

nkuù bè duómme de kó mutómmú ke bè fěũnko bèè dòòri meyi nke benkú Kuyie nyí dómè bè dòòri dè.
⁵ Deè kpéí nte kè ti dò nkényíé mbèè baké be kpèti, dè né bá ntú bè bo ti fěũmmè mǎà kpéí, ti yèmmè yàà bo nti bekùnèmmè kpéí.

⁶ Deè te kè di yietì dàmpòò. Bèè pī nde kó mutómmú Kuyie nkuù mù mbè duó, nkè bè mù pī. ⁷ Nduònnè bá wè ò te dè: Ke yietì dàmpòò o yembè, ke yietì dèè dò do nkényietì di dò nké ndè yietì bè, kényíé di dò nkényíé mbèè kpèti, kéndé di dò nkéndé bè.

Ti bo ndómè ti kou tǎu

⁸ Di bá mbannè òmǎu, dibànnì bomu di bo nyietì dì dii tú di bo ndómè ditǎbè. Wèè dǎ betǎbè ò dǎò Kuyie nkuó imǎu yèmmè mme. ⁹ Ntenè ikuó yèmmè: Báá duónè wèè í tú a pokù yoo wèè í tú a dǎu, báá kuǎ onitì, báá souté kécaàrè a kou tǎu yètìrì, báá yúúké, báá yaa nhotǎu kperè marè. De kó ikuó imǎu kó dikũnnì tú: Ndó a kou tǎu a dǎ mèè botí amǎà. ¹⁰ Wèè dǎ o kou tǎu ò í ò dòòri meyi, ò dòòri Kuyie nkuó yèmmè mme.

Ndakenè Yesu kó muwètimù kpéí

¹¹ Di yémèmu ti bo yèè mǎrè mieke. Dè tǔðkemu di bo entemè, ke yé ti tǎónèmu medeetímè sǎmme di mmǎnnì. ¹² Keyènkè yòtèmu kè dè auté ke bo wenté, yóunè dibìnnì kó mutómmú mumǎu, ke báátì kuwenniku kó tikpàrìntì. ¹³ Ti fòmму nwenni kè ti kéré kuwenniku mieke. Ti yóu mudikétontímù nè tinayǎkémuǎntì, ke bá ndǎuti dǎutinè titǎbè, ke bá nfòu mufòmму yeimu, ke bá ndó yekpàrè nè mehèèmmè. ¹⁴ Nfòunè mufòmму pǎmmù mùu tu

Kirisi kōmu, ke ténke bá ndōari di móm̄m̄m̄be di kōnti dóm̄e.

14

Òm̄òu bá mbekùnè ot̄òu

¹ Nc̄óunè bèè kó metákùmè mu nyí kpenke, ke bá nsenku be yentotí. ² Òm̄òu yèmmè dòm̄mu ò bo na kényo ndem̄ou, wèè tákùmè mu nyí kpenke kòo yo ntikūnfāātí. ³ Wèè yo ndem̄ou ò báá senkèrì wèè í yo ndem̄ou, wèè í yo ndem̄ou ò me mbá mbekùnè wèè yo ndem̄ou ke yé Kuyie mbè c̄outém̄emu. ⁴ A tú we ke bo mbekùnè ot̄òu kóo t̄ontí? Kòo cómmú yoo ò do o yiè nkpeti nti. Ò me nyó ñcóm̄m̄umu ke yé ti Yiè mm̄ðkem̄emu muw̄erímú ke bo nhò cúó. ⁵ Bèmabè yèmmè dòm̄mu yewe mayè wenni nè yeteyè, kè betòbè yèmmè dò yèmayè í cáá, òm̄òu yèmmè c̄énke bá nhò bekùnè. ⁶ Wèè yèmmè dò nyewe mayè wenni nè yeteyè, ò s̄ántí Kuyie nku, kè wèè yo ndem̄ou kòo múnke kù s̄ántí, ke yé ò ã nyóó dimè ké ku d̄aunnè mut̄ōmmú. Kè wèè í yo ndem̄ou kòo múnke ku ns̄ántí. ⁷ Òm̄òu í fòu om̄àà kp̄éí, òm̄òu me nyí k̄ñhom̄àà kp̄éí. ⁸ Ke yé kè ti fòu, ti fòu Kuyie nkp̄éí nke, ke ti ku, ti ku Kuyie nkp̄éí nke. Kè ti fòu yoo ti ku, ti ã Kuyie nn̄òutè mièke nke. ⁹ Ke yé Kirisi kumè ke ȳánté, ke baké becírìbè nè befòubè. ¹⁰ Dè dòm̄me k̄àa bekùnè a kou t̄òu? Ba nte k̄àa ò s̄enkèrì? Tim̄ou ti yóó cómmú Kuyie nyìkè nke kè kù ti bekénè. ¹¹ Tì w̄arimu ke tú: Mí nKuyie m bomu! Benitibè bem̄ou bo nínkú n yìkè, bá kùu botí kè kù n s̄ante.

12 Dε m̀nni bá wè k̀ò k̀ù ǹké t̀i ò tukúnè.

A báá b̀o a kou

13 Ti t̀ũ nỳounè ti bo bek̀unèmè tit̀abè, k̀étããté k̀é báá d̀ò d̀èmarè d̀èè bo b̀o ǹha kou t̀ò. 14 Nè Yesu ti k̀ó metaummè mièke n ỳemu weti weti ke d̀ò ndèmarè í s̀ĩ, a ỳemmè d̀ò ndèè s̀ĩ ndèè òõ naá ndes̀innè a kpéí. 15 K̀aa yo mmudii mamù k̀è dè k̀ònnè a kou, a í ò d̀ómu. Báá yie nkényo ndèmarè d̀èè bo fétinne a kou Kirisi ku wèè kpéí. 16 A báá yie nkè b̀è da wátí d̀èmarè kpéí f̀í n ỳemmè d̀ò ndèè wenni. 17 Kuyie nk̀pààtiyuu í tú mudii nè muyãã k̀peri. Di tú a bo nwetímè mme k̀émmòke diwèi, Muyaánsààmù duò ndè. 18 Wèè t̀ũ nKirisi m̀botí Kuyie nwe ndó k̀è beǹitibè ò s̀ántí.

19 Kè dè d̀ò mme, ỳounè k̀è ti ǹwaa d̀èè bo nte k̀è kunaatí mbo ti cuokè, k̀è tí nk̀pénkunko tit̀abè Kirisi k̀ó kuce mièke. 20 Mudii muù bá nte k̀è ti cake Kuyie ntõmmú. Mudii mamù í s̀ĩ, ndè né í wenni a bo dimè d̀èmarè k̀éb̀o ǹha kou. 21 Dèè wenni dèè tú a bo ỳoumè imaa, ke bá nyõ m̀enaà, k̀éyóu dèè k̀ó dimàà bo b̀o ǹha kou t̀ò. 22 K̀aa ỳemmè dòmmè dè k̀ó tináànti ìnkè, nyé ti f̀í nnè Kuyie ndidé. Dè ǹnaati wèè d̀òri t̀imatì k̀è dè í ò bek̀unè. 23 Wèè m̀e nyo mmudii mamù k̀ò ỳemmè ò bek̀unè, Kuyie mmúnke ò bekénèmu ke dèè. Oǹiti d̀òri dè k̀ò ỳemmè ò bek̀unè dè tú m̀eyei mme.

15

Ti bo nteénnèmè tit̀abè

1 T̀inti b̀èè k̀ó metákùmè kpenke ti d̀ò nkémmimmu b̀èè mu nyí kpenke b̀e kpéí, ti í d̀ò nkéndòari ti mè ndómè. 2 Timòu bá wè ò ndòari

dèè bo nnaati o kou, dèè bo ò teennè kòo tákùmèe kpenke. ³ Ke yé Kirisi do í d̄arimè ò mè ndómè. Tì wàrimu ke tú: Bèè da sáá mbe sáàmbè do n yuu ìnkè. ⁴ Kuyie nnáàntì wàri ke bo ti benke ti do nkémmi mmèè botí nku, ke wéèrì ke baa Kuyie nyóó ti duó ndè. ⁵ Kuyie nkùù ã̄ duó nhonìtì meminnímè kòò bántè, kù di teennè kè dí nyo titòbè tú mù ke tũ nKirisi kó itié. ⁶ M̄em̄me di bo nwēmmè meyēmmè mēmáà nè metammè mēmáà ke sántí Kuyie ti Yìè nYesu Kirisi cice.

Tináaṣààtì bomè ibotí im̄ou kpéí

⁷ Kè dè do memme ncóúnè ditòbè, Kirisi di c̄outé mmèè botí kè Kuyie nyètìrì deuke. ⁸ Móm̄muò nwe n di náammè Kirisi d̄ò omáà Sifube kóo t̄ontì, ke benke Kuyie ndo n̄aké tì ti yembè tì t̄úmè mme timóm̄m̄ontì. ⁹ Ò k̄atení kè bèè í tú Sifube kè bè múnke bo s̄ante Kuyie nku s̄àà nkpéí, kéndò ntì wàrimè ke tú:

M bo ndiè nke da sántí yebotè cuokè,
kéndéúkũnko a yètìrì.

¹⁰ Kè titetì wàri ke tú:

Ibotí im̄ou k̄obe di w̄ennénè ku kó benitibè
kè di nyānku.

¹¹ Kè titetì tu:

Díndi yebotè yem̄ou k̄obe
nsántínè ti Yìè nKuyie,
díndi ibotí ndéúkũnkonè ku.

¹² Kè Esaii múnke b̄éi nke d̄ò:

Òm̄ò bo yènní Isaii kó kufuku mieke
kémbaké yebotè yem̄ou,
kè ibotí im̄ou nhò tá.

13 Kuyie nkùù òò te kè ti ntá, kù di píe ndiwèi nè kuyèhnaatí di kù tǎ mèè kpéí. Kè Muyaánsààmù di teennè kè di òke ntá.

Pòori nàkémè mùù te kòo bè wàrinè dikǎmbùò

14 N kòbe n yému ke dò ndi nitì, ke yé demou, ke bo na kètié nditòbè. 15 Kuyie nni ndòò mèè sàà nkpeí nte kè n di wàri nè dikǎmbùò bá n yí di sònnè tìmatì, ke bo di dentè di kèè tì nè dimònni. 16 N tú Yesu Kirisi kóo tǎntì nwe ke náá mbèè í tú Sifube o kpéí. M pí nKuyie nkó mutǎmmú mmu ke náá nTináànsààtì kè Muyaánsààmù bo wénkùnnè bèè í tú Sifube, kè bèè naá ndipànni sààri Kuyie ndó di. 17 Nè Yesu Kirisi ti kó metaummè mièke, dè n naatimu Kuyie nkó mutǎmmú m pí mmù kpéí. 18 N náá mmie nKirisi n tee mmèè kpéí nke, kè n nàké bèè í tú Sifube kè bè còuté Kuyie. Weè n teé n náàntì mièke nè n tǎmmú mièke. 19 Muyaánsààmù n teennèmu kè n dòò tidietì péu, ke nàké Kuyie nnáàntì Sedisademmu nè Idirii kó kutempè nkumou mièke. 20 N tǎàté ke dó kènnáante Tináànsààtì nti bè mu nyí ti kèè kèè bíékè, ke báá sòò nhòmou kó dipũũ ìnkè. 21 N dòò tì wàri memme ke tú:
Bè do í nàké bè o kpéí,
bè bo ò yà,
kè bèè do í kèè o kpéí,
kè bèè keè.

Pòori dómè kékòte Odommu

22 Dèè n diití sǎà kè n yí kàtoo di cie. 23 Di mmònni n ténke í pí mutǎmmú mamù i ntempè mmieke, yebie mpéu mièke nke n dómè ké di síéké. 24 Bàmbà n dó kékòte Esipanyi nwe, m bo nkòri kéyeroo di cie ke di yà, kè n yèmmèè narike kè ti dóóté, kè dí n

teennè kuce. ²⁵ N né yóó niité kékote Sedisademma nwe kéduó nKirisí kabe yepãrè. ²⁶ Maseduonni kabe nè Akayii kabe beè pãmmú yepãrè ke bo teennè Kirisí kabe beçĩribè beè bo Sedisademma. ²⁷ Bè tãátè nè bemáà ndi ke beè pã de kó yepãrè, beè do dò nké beè pãmu. Ke yé Sifube beè bo Sedisademma beè beè nàkémè Kuyie nnáantì bembè beè í tú Sifube. Bè tũ ndò nké beè pãmu be kperè. ²⁸ Kè m beè duó nde kó yepãrè ke dèè, m bo nkõri Esipanyi káyeroo di cie. ²⁹ N yému ke dò m bo nkõroo dìi yie ke di tao Kirisí kó mesàà mme.

³⁰ N kabe n di békúmu, nè ti Yiè nYesu Kirisí kó diyètìrì kpéi nè Muyaánsààmù mùù ò nte kè ti ndó titòbè ke tú di n wènnénè dimàù kémbáá Kuyie n kpéi, ³¹ kè n yenténè Sudee kó itookperí yembè. Kè Sedisademma kabee çouté m beè tao yèè pãrè. ³² Kè Kuyie ndó m bo tuakoo di cie nè diwèi, kéompe sámpe. ³³ Kuyie nkùù duò nkuyènaatí kù ndi bonè dimou. Kè dè mme ndo.

16

Mudummu

¹ N dó ke di náké kè di nyé ti tãũ Febèe wèè pĩ nSãnkiree Kirisí kabe tĩnnì mieke mutõmmú, ò kèróomè mme. ² Dí ò çouté nè ti Yiè nkó diyètìrì, Kirisí kabe dò nkéncóumè betòbè, ké nhò teennè dè ò bèkú dìi mǎnnì meteèmmè. Ò teennèmu benitibè péu, ke n teennè mí m mómmu.

³ N dũnko Pirisiidi nè Akidaasi nè beè ti wè nke pĩ nYesu Kirisí tõmmú. ⁴ Beè kàáté mukũũ ke n dèeté. Dè í tú mú máà beè sãntí, nè Kirisí kabe bemou ndi beè í tú Sifube. ⁵ N dũnko beè tiku be çètè ke báá nKuyie ke dou n népo sàù Epaineti, wèè keté ke

couté Yesu Asii kó kutempē mmiēke. ⁶ N dɔunko Maari wèè pĩ mmutǎmmú mediè ndi kpéí. ⁷ Kε dɔunko Āndonnikuusi nè Sunniyaasi n cie kɔbe, nè bè ti do wē nke kpetí, benitidiēbè mbε Yesu tǎrè miēke. Bèè n niiténè ke cǔté Yesu.

⁸ Kε n dɔunnènko Āmpidiyatuusi n néposàù ti Yiè nkó kuce miēke. ⁹ Kε dɔunko Udimεε wèè múnke pĩ nKirisí tǎmmú nè n népo Sitakiisi. ¹⁰ Kε dɔunko Apedesi Yesu tǎnti wèè fiíkú ti Yiè nkó kuce miēke. Nè bèè pĩ mmutǎmmú Adisitobuuri cǐtètè. ¹¹ Kε dɔunko Edodiyǎǎ n cǐtètè kou nè Nasiisi cǐtètè kɔbe bèè cǔté ti Yiè. ¹² N dɔunko ti tǎbè Tidifenni nè Tidifoosi, bèè pĩ nti Yiè ntǎmmú nè ti tǎũ sààwè Pedisii wèè pĩ nti Yiè ntǎmmú mediè. ¹³ Kε dɔunko Dufuusi Kuyie ntǎáté wè nè o yǎ, wèè múnke tú n yǎ. ¹⁴ Kε dɔunko Asēnkiriti nè Fekǎǎ nè Edimesi nè Patirobaasi nè Edimaasi nè ti kɔbe Kirisi kɔbe bèè be bonè. ¹⁵ Kε dɔunko Fidokǎsi nè Sudii nè Nεdee nè o tǎũ Odimpaasi nè Kirisi kɔbe bèè bè bonè.

¹⁶ Di dɔunko ditɔbè nè diwèi. Kirisi kɔbe bεmɔu di dɔunko.

Nyénè bèè ǎǎ metotímè be kpéí

¹⁷ N kɔbe n di náámmu ke tú: Di nyé bèè ǎǎ metotímè Kirisi kɔbe cuokè be kpéí, ke náá ntù cǎǎ ke bè fétinko. Di bè détinne dimáà. ¹⁸ Bè í pĩ nti Yiè nKirisí kó mutǎmmú, bè wanti bεmáà kó mudii mmu. Ke ð nnáà nnè inunaatí nè yesǎǎ, ke sǔu nKirisí kɔbe bèè í kpenke. ¹⁹ Benitibè bεmɔu yému di yiemme ti Yiè nkó tináànti. Dè n naati mesàà, n né dó di nyému mesàà nnè meyei ke báá ta meyei mmiēke. ²⁰ Kuyie nkùù duò nkuyènnaatí kù bo duó nkè di cuuti dibǎð ké di nàntoo bàmbà.

Ti Yiè nYesu kó mesàà ní ndi bonè.

²¹ Timòntee nè wè ti neiti wè di dɔunko, kè n ciε kɔbe dususi nè Sasōō nè Sosipateε kè bè múnke di dɔunko.

²² Mí nTerisuusi wèè wàri dipátíri dii, m múnke di dɔunko ti Yiè nkó mewēnnímè miεke.

²³ Kayuusi m báté wèè cīètè nè Kirisi kɔbe tiku dè ke báá nKuyie nè Edasiti dihei kóò dítídóúnti nè ti népo Kadituusi bè di dɔunko.

[²⁴ Ti Yiè nYesu Kirisi kó mesàà ní ndi bonè dimɔu. Kè dè mme ndò.]

Kuyie nyètìrì ñdeu

²⁵ Ti sántí Kuyie nkùù bo na ke di kpénkùnne ku kó kucε miεke nè Tináaṅsààti ñ di náá ntì. De kó Tináaṅsààti ti náá Yesu kpéi nke, ke ti benkú timóm̄m̄nti Kuyie ndo sònnε tì nè dimònni.

²⁶ Di mmònni de kó tináaṅtì ténke í sori, Kuyie mpāānāaṅtì náambè do ti nwāri. Kuyie nkùù bo sáà kuù yē ti ntì nàá nyibotí imɔu kè ìi ti cɔuté ké ntì tá ke dɔari tì yēm̄m̄.

²⁷ Nè ti Yiè nYesu kó diyètìrì Kuyie nyètìrì ñdeu, kunku kùù máà tú m̄yēm̄m̄ yìè yεbie nyεbie. Kè dè mme ndò.

Bibiri Kuyie Nnààntì Pátírì
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin

copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 1 Jun 2022

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16